

BUN § 125 Framtidens förskola och grundskola

BUN 2019/1091

BUN AU § 141

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Nämnden informerar regionfullmäktige om resultatet av uppdraget att utreda framtidens förskola och grundskola (RF 2019 §188 och RF 2019 §278) enligt nedan:

- Nämnden beslutar att:
 - Behålla strukturen för dagens förskolor och grundskolor på landsbygden.
 - Bryggarens förskola i Visby läggs ned.
 - Liens förskola i Visby återöppnas för ordinarie verksamhet.
 - Lindens förskola i Visby läggs ned när Alléskolan är färdigställd och Humlegårdsskolans lokaler iordningsställda för förskoleverksamhet.
- Nämnden ger förvaltningen i uppdrag att:
 - Utreda justeringar av upptagningsområde för Stenkyrka skola.
 - Göra en långsiktig 10-årig investeringsplan för samtliga skolor som inkluderar periodiskt underhåll. Bedömningen ska lämnas i samband med ordinarie investeringsplan i februari 2021. Planen ska förtydliga tidsperspektiv och investeringsbehov och ska särskilt utreda:
 - Investeringsalternativ för Sanda förskolas lokaler efter att lokaler med tillfälligt bygglov måste avvecklas och skolan finns kvar som F-3-enhet.
 - Underhållsbehov och lokalanpassning på Endre skola för att fortsätta som en F-3-enhet med förskola.
 - Se över om mobila lokaler för barn- och elevhälsan är en lösning.
 - Utreda om F-3-skolan kan vara en långsiktigt hållbar enhet lämplig i vissa fall och i samband med detta se över landsbygdsstödet till skolor och, vid behov, eventuellt anpassa detta utifrån ny enhetstyp.
 - Utreda hur en F-3-enhet skulle kunna organiseras utifrån ledarskap, medarbetarskap, måluppfyllelse, lokal- och barnperspektiv.
 - Föra kontinuerlig dialog för att bland annat följa och utvärdera familjers val av skola.
 - Möjliggöra för grundskolor och förskolor att bli tydligare och bättre på att presentera och informera om sin verksamhet så att skolorna blir det naturliga valet för eleverna i upptagningsområdet. Utveckla skolors profilområden utifrån lokala förutsättningar och i detta arbete inkludera barn, föräldrar och medarbetare brett.
 - Marknadsföra Gotlands små enheter som ett alternativ för de lärare som vill jobba i den lilla skolan och önskar flytta till Gotland/landsbygden.

forts...

Forts BUN §125

- Nämnden föreslår förvaltningen att inom sitt uppdrag arbeta med att:
 - Genomföra förändringar till större rektorsområden.
 - Fortsätta jobba med och utveckla dialog kring kvalitet, lär- och arbetsmiljö i skolan där medarbetare, barn och föräldrar inkluderas.
 - Utveckla dagens samarbete med Uppsala universitet, campus Gotland om lärarutbildning och kompletterande pedagogisk utbildning som kombineras med anställning. Stimulera fler att vidareutbilda sig till lärare och speciellt högstadielärare.
 - Uppmuntra och stödja distansoberoende nätverk för kollegialt lärande.
 - Utveckla möjligheterna till fjärrundervisning där det är möjligt.
- Nämnden föreslår regionstyrelsen att i samarbete med nämnden:
 - Samarbeta med lokala utvecklingsgrupper/utvecklingsbolag för att ta tillvara det engagemang som finns i bygderna. Fokusera på hur bygden och regionen kan hjälpas åt att skapa en attraktiv skola med hög kvalitet som lockar och ger ökad valfrihet till både elever och personal.
 - Genomföra aktiva åtgärder för att öka det lokala bostadsbyggandet för att underlätta för barnfamiljer. I samverkan mellan bygden och regionen ge tid till utveckling för att nå styrkortets mål om befolkningsökning.

Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M) reserverar sig mot beslutet.

Barn- och utbildningsnämnden fick i juni 2019 i uppdrag från regionfullmäktige att ”utreda framtidens skolorganisation på Gotland utifrån en kostnadsbild som närmar sig referenskostnaden i kostnadsutjämningsystemet med minst bibehållen kvalitetsnivå. I utredningen ska särskilt kompetensförsörjning och lokaler belysas.” (RF 2019-06-17, § 188)

Utgångspunkten för hur förskolan och grundskolan ska organiseras för barnens och elevernas lärande och kunskapsutveckling är huvudmannens ansvar. Eleverna har rätt till en likvärdig utbildning med tillgång till behöriga lärare, elevhälsa och andra resurser som är nödvändiga för att skolan och undervisningen ska fungera. Det som kan konstateras är att det råder olika förutsättningar att klara läroplansmålen i Region Gotlands förskolor och grundskolor.

Projektet Framtidens förskola och grundskolas första redovisning innehåller två delar med beskrivning av den nuvarande organisationen för Region Gotlands förskola och grundskola.

forts...

forts BUN §125

Rapportens första redovisning innehåller också en beskrivning av vilka faktorer som är viktiga för framgångsrika skolor. Vidare beskrivs också hur kostnadsutvecklingen sett ut och de kostnadsavvikelser som finns om man jämför med riket och jämförbara kommuner. Nulägesrapporten godkändes vid nämndens sammanträde den 14 april 2020 (BUN §43)

Inför nämndens sammanträde den 9 juni 2020 presenterades vägledande strategier till lösning. Ett dokument som i punktform beskriver några ur utbildningsuppdragets perspektiv minsta gemensamma nämnare för att kunna gå vidare till ett förslag till beslut.

Projektets andra delredovisning utgör förvaltningens förslag på ny organisation för förskolan och grundskolan på Gotland. Denna presenterades inför arbetsutskottets sammanträde den 29 september 2020.

Det har genomförts en rad aktiviteter för att ge insyn i översynsprojektet och möjlighet till delaktighet. Strategin har varit att i första steget – i arbetet med nulägesrapporten – ge fakta och informera om de förutsättningar och utmaningar som finns för förskolan och grundskolan på Gotland. I andra steget har fokus legat på varför, när och hur själva organisationsförslaget skulle kunna genomföras. Informations- och dialogmöten har genomförts vid flera tillfällen. Coronapandemin har dock begränsat möjligheterna att fysiskt genomföra de planerade publika informationsmötena om nulägesanalysen under våren. Dessa hölls istället digitalt. I viss mån har restriktioner kring sammankomster även begränsat möjligheten till allmänhetens deltagande vid politikernas dialogtillfällen kring organisationsförslaget under hösten.

Dialoger och informationstillfällen har fortlöpande genomförts med medarbetare, rektorer, facklig referensgrupp, politisk referensgrupp, med den styrande alliansen och koncernledningen samt med föräldrar och medborgare.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet lämnade ärendet efter diskussion.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande Stefan Nypelius (C) presenterar ett förslag på organisation för grundskolan och förskolan samt ett antal uppdrag till förvaltningen.

Håkan Onsjö (M) begär ajournering.

Sammanträdet ajourneras för överläggningar inom majoritetens och oppositionens grupper.

forts...

forts BUN §125

Sammanträdet återupptas och Håkan Onsjö (M) yrkar på att ärendet återremitteras. Margareta Persson (M) tillstyrker förslaget.

Stefan Nypelius (C) yrkar på att Håkan Onsjös förslag avslås och att beslut i ärendet ska fattas vid dagens sammanträde. Jonathan Carlsson tillstyrker ordförandes förslag.

Ordförande ställer proposition på sitt och Håkan Onsjös förslag och finner att ordförandes förslag vinner bifall.

Votering begärs och ordförande meddelar följande propositionsordning:
Ja för bifall till ordförandes förslag och nej för bifall till Håkan Onsjös förslag.

Omröstningsresultat

Votering genomförs med resultatet 11 ja-röster och 2 nej-röster.

Eva Gustafsson (C), Lena Gardelin (C), Stellan Sigsarve (C), Linus Gränsmark (S), Jonathan Carlsson (S), Anna Sundin (S), Jessica Palmgren (S), Lisbeth Bokelund (MP), Jennie Jarve (V), Hilda Frick (SD) och Stefan Nypelius (C) röstar ja.
Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M) röstar nej

Reservation

Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M) reserverar sig mot beslutet.

Ordförande föreslår att nämnden beslutar enligt det av ordförande presenterade förslaget och inte enligt förvaltningens förslag. Jonathan Carlsson (S) tillstyrker ordförandes förslag.

Ordförande ställer proposition på sitt förslag och finner att det vinner bifall.

Votering begärs och ordförande meddelar följande propositionsordning:
Ja för bifall till ordförandes förslag och nej för att avslå ordförandes förslag.

Omröstningsresultat

Votering genomförs med resultatet 11 ja-röster och 2 nej-röster.

Eva Gustafsson (C), Lena Gardelin (C), Stellan Sigsarve (C), Linus Gränsmark (S), Jonathan Carlsson (S), Anna Sundin (S), Jessica Palmgren (S), Lisbeth Bokelund (MP), Jennie Jarve (V), Hilda Frick (SD) och Stefan Nypelius (C) röstar ja.
Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M) röstar nej

Reservation

Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M) reserverar sig mot beslutet.

forts...

forts BUN §125

Beslutsunderlag

Rapport från översynen – del 1 nulägesbeskrivning

Rapport från översynen – del 2 redovisning av skolenheterna

Bilagor 1 – 5

Vägledande strategier för lösning

Organisationsförslaget i sin helhet med bilagor

Barnkonsekvensanalys Framtidens förskola och grundskola

Analys och sammanfattning av medarbetares syn på likvärdighet, kvalitet och attraktiv arbetsplats

Inkomna synpunkter

Sammanställning minnesanteckningar dialogmöten oktober 2020

Utvärdering av sammanslagning av skolor 2006-05-15

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2020-04-08

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2020-09-22

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2020-10-23

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2020-12-09

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2020-11-24

Bilagor till detta protokoll

Reservation Håkan Onsjö och Margareta Persson (M)

Protokollsanteckningar från Fi, KD, M och L

Skickas till

Regionstyrelsen

Bilaga reservation

Håkan Onsjö (M) och Margareta Persson (M)

En grupp av partier från båda sidor blockgränsen har på dagens sammanträde med Barn- och Utbildningsnämnden lagt ett förslag på nämndens bord som rör framtidens skolororganisation på Gotland, som Moderaterna yrkat återremiss på. Detta till följd av att förslaget inte uppfyller kriterierna som vi ställer på beslutsunderlag, utan snarare är ett utkast till politisk överenskommelse mellan ett antal partier.

För att det ska gå att fatta beslut i en fråga måste kravet på beredning och korrekt underlag uppfyllas. Ska det gå att fatta ett beslut som påverkar Region Gotlands ekonomi och gotländska barn under kommande decennium är kraven särskilt viktiga att ta i beaktande. Det går helt enkelt inte att fatta långsiktiga och genomtänkta beslut om inte konsekvenserna är tydligt beskrivna.

Det vi saknar i det som idag lagts på bordet är följande:

1. En analys av hur detta påverkar vår långsiktiga kompetensförsörjning inom skolans område, hur denna skall genomföras och finansieras samt vilken påverkan förslaget får på de skolor som inte nämns i förslaget. Att fler lärare ska undervisa i klassrum där barngrupperna är små innebär att barngrupperna måste bli betydligt större på annat håll eftersom antal lärare är så begränsat.
2. En dialog med de som berörs av beslutet. I den skolutredning som förvaltningen genomfört finns ett stabilt stöd från professionen och de båda lärarfacken, samt en välplanerad och väl utförd dialog på skolorna. Om alla skolor utanför Visby skall bli kvar innebär det sämre förutsättningar för exempelvis skolorna i Havdhem, Slite och Roma. Förslagets påverkan på dem bör beläggas tydligt.
3. En analys eller åtminstone en antydning till analys kring vad detta innebär för andra pågående processer i Region Gotland, till exempel Måltidsutredningen, det övergripande effektivitetsprogrammet och arbetet med arbetsgivarvarumärket. Om alla kök inom skolans område blir kvar innebär det onekligen konsekvenser för vad Måltidsutredningen kan landa i för slutsatser.
4. En ekonomisk konsekvensanalys som tar hänsyn till ökade driftskostnader, ökade investeringskostnader och den långsiktiga påverkan på Barn- och Utbildningsnämndens samt övriga nämnders ekonomi. Det vore ett brott mot styrkortet att fatta ett beslut utan att detta beläggas tydligt.

Med anledning av ovanstående har vi idag yrkat på återremiss.

Bilaga Protokollsanteckningar

Eva Mathiasson Rinblad (Fi)

Feministiskt initiativ stöder Stefan Nypelius förslag till beslut.

Linnéa Högberg (KD)

Kristdemokraterna stöder Stefan Nypelius förslag till beslut.

Aina Mattson (L)

Liberalerna stöder Håkan Onsjös förslag att återremittera ärendet och instämmer i reservationen.

Håkan Onsjö (M), Margareta Persson (M) och Aina Mattson (L)

Moderaternas utgångspunkt för politiken som rör skola och förskola utgår ifrån en vilja att ge alla barn och unga den bästa möjliga starten i livet. Det ska inte spela någon roll varifrån man kommer, utan bara vart man är på väg. Med trygga miljöer, lokaler som håller måttet och lärare som både är behöriga och kan lära av kollegor är möjligheterna till det betydligt större än utan. Vi moderater värnar skolans kompensatoriska uppdrag och att kunskapsförmedlande ska stå i centrum. Det är bakgrunden till att vi både stöttat att tillsätta en utredning om framtidens skola och förskola, samt följt dess arbete nära under mer än ett års tid.

Gotländsk skola har problem. Det finns skollokaler som står på tillfälliga bygglov, det fattas rum för Barn- och Elevhälsan, likvärdigheten brister och utmaningen att hitta behöriga lärare till klassrummen ökar för var dag som går. Innan 2030 kommer fler än 8 av 10 gotländska lärare att gå i pension. Det är som bäddat för en skolkras om inte förändringar görs innan problemen står för dörren. Därför behövs en förändring där vi ser till att använda våra resurser – i form av lärare och lokaler – på allra bästa sätt. Idag har gotländsk skola cirka 2000 platser i klassrummen som gapar tomma, vilket vittnar om att skolorganisationen inte är rätt dimensionerad.

Det har funnits stor enighet genom hela utredningstiden, med enhälliga beslut i både nämnd och den politiska referensgrupp som skulle säkerställa att politikerna orkade löpa hela linan ut när väl slutförslaget presenterades. Vi moderater välkomnar det. För att det ska vara meningsfullt att genomföra en förändring som är tillräckligt stor för att lösa problemen krävs en blockpolitisk överenskommelse som håller över mandatperioderna. Att ge våra barn den bästa möjliga skolgången som resurserna tillåter borde vara ett mål som politiker i olika ringhörnor kan enas om även om vi är oense om vissa prioriteringar på vägen dit.

I nuläget har den samstämmighet som vi värderat högt fullkomligt torpederats. Trots att förvaltningen, rektorerna och facket kommit fram med paket av åtgärder – som politiken i princip ned till minsta kommatecken godkänt längs vägen – finns inte förutsättningarna för ett genomförande av den förändring gotländsk skola behöver. Det är beklagligt.

Om inget görs åt de problem som utredningen tar fasta på att lösa, uppstår en rad följdproblem. Driftskostnaderna för skolan ökar med +10 mkr per år. Samtidigt krävs investeringar om ca 200 mkr för att renovera och bygga om lokaler i skolor där få barn går. Därutöver slås benen undan för en hållbar kompetensförsörjning – och de skolor som med förslaget skulle få ett tillskott av resurser och barn blir utan. Framtiden för till exempel Havdhem skola och VVV-skolan på Visborg ser allt mörkare ut.

Man kan ha olika åsikter om tidsplanen för genomförande av skolutredningens förslag, men vi moderater hävdar ändå med emphasis att merparten av förslagen i utredningen bör ligga till grund för en tioårig plan för skolan på Gotland. Det skulle ge förutsättningar att med tiden ställa om skolorganisationen till något som är mer hållbart. Att lägga ned stora resurser på skolor som i stora delar valts bort av ortens barn är orättvist mot de barn som går i skolor där barngrupperna växt ur lokalerna. Att lärare skall tilldelas att undervisa i klasser med bara ett fåtal barn medför oundvikligen att andra klasser blir orimligt stora, eftersom antalet lärare är så begränsat.

Med anledning av ovanstående kan vi inte stå bakom inriktningen från övriga partier som säger att vi inte ska genomföra någon av de större förändringarna skolutredningen föreslår. Det blir helt enkelt för orättvist, för kortsiktigt och för dåligt.

Att inte genomföra organisationsförändringarna som föreslås innebär att det effektivitetsprogram som antagits av regionfullmäktige inte kan genomföras fullt ut, samt att kostnader för drift och investeringar ökar väsentligt. En betydande skatthöjning lär bli resultatet, vilket få pratar om i den yra som uppstått efter dialogmötena. Samtidigt urholkas tjänstemäns och allmänhets förtroende för politiken när ingen orkar stå upp för vad man sagt i nämnd och referensgrupp i över ett års tid.

Vi ställer oss också särskilt frågande till hur arbetet med att förbättra gotländsk skola ska fortsätta i framtiden. Om politiken inte litar på de underlag som tas fram av tjänstemän, hur ska samarbetet kunna fungera? Om politiken inte vill genomföra något av utredningens förslag, varför tillsattes den då från början? Och om man inte vill genomföra den mest välunderbyggda utredningen som gjorts på många år, vad ska man göra istället och hur?